

ประกาศสถาปนาสมณศักดิ์

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สายามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ทรงพระราชดำริว่า พระสงฆ์ซึ่งดำรงในสมณคุณ มีอุปการะยิ่งแก่การพระศาสนา สมควรจะได้เลื่อนอิสริยยศชั้นในสมณศักดิ์สูงขึ้น มีอยู่ บัดนี้ จวบกาลมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ควรจะสถาปนาอิสริยยศพระสงฆ์ชั้นไว้ให้สมบูรณตามตำแหน่ง

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๑๒๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๐

จึงทรงพระราชดำริว่า พระธรรมวราลังการ เป็นพระเถระ ผู้เจริญในสมณคุณธรรม เนกขัมมปฏิบัติ ได้ศึกษาแตกฉานใน มคธปริวรรตน์และอรรถธรรมวินัย สามารถสอบไล่ได้สำเร็จภูมิ เปรียญธรรม ๘ ประโยค ทรงพระกรุณาโปรดให้เป็นพระราช าคณะที่ พระอมรมุนี แล้วโปรดให้เลื่อนเป็นชั้นราชและชั้นเทพ ในราชทินนามเดิม เป็นชั้นธรรมที่ พระธรรมวราลังการ โดย ลำดับ ก็รับภาระพระพุทธศาสนา และสังวรรักษาสมณวัตร ระเบียบปฏิบัติประเพณีราชการได้เรียบร้อยเป็นอย่างดีตลอดมา มีอุตสาหะวิริยะในการประกอบพระพุทธศาสนกิจให้เจริญ ก้าวหน้า เป็นहितานุहितประโยชน์แก่พุทธจักรและอาณาจักร โดยขอเนกประการ กล่าวคือ ในด้านการปริยัติศึกษา เริ่มด้วยเป็น อุตสาหะสอนปริยัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณร ได้ร่วมมือ กับเจ้าอาวาสองค์ก่อนจัดตั้งสำนักเรียนพระปริยัติธรรมขึ้นในวัด โสมนัสวิหาร เป็นกรรมการตรวจสอบความรู้นักธรรมและบาลี สนามหลวง เป็นกรรมการกองเผยแผ่ศาสนธรรม เป็น เลขาธิการกองตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นกรรมการ ออกหนังสือธรรมจักษุ เป็นกรรมการชำระพระไตรปิฎก เป็น กรรมการชำระคัมภีร์ฎีกาแห่งพระไตรปิฎก อนึ่ง พระธรรมวรา ลังการ เป็นผู้ประกอบด้วยอุตสาหะวิริยาคึกองในการศึกษา

เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๑๒๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๐

กันกว่าหลักธรรมในคัมภีร์บาลีปกรณ์ทั้งหลาย ได้แต่งตำราและ
ชำระแบบเรียนให้เป็นฉบับถูกต้อง เป็นประโยชน์แก่การศึกษา

- กันกว่าเป็นอันมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดยกเป็นพระคณา-
จารย์ตรีในทางรจนาศรีคัมภีร์ด้วยรูปหนึ่ง ดังปรากฏอยู่แล้ว
ในด้านการบริหาร เริ่มด้วยเป็นกรรมการวัด เป็นกรรมการ
มหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นกรรมการคณะธรรมยุต เป็นกรรมการ
เถรสมาคมคณะธรรมยุต เป็นสมาชิกสังฆสภา เป็นพระวินัยธร
ชั้นอุทธรณ์ เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดโสมนัสวิหาร
เป็นเจ้าอาวาสวัดโสมนัสวิหาร เป็นพระอุปัชฌายะ เป็นพระ
วินัยธรชั้นฎีกา เป็นเจ้าคณะภาคธรรมยุต ภาค ๑๖ ภาค ๑๗
และภาค ๑๘ เป็นอนุกรรมการร่างระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการจัดงานวัด เป็นอนุกรรมการจัดตั้งทุนสาธารณ
สงเคราะห์และทุนศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ การพระศาสนา
ในต่างประเทศ พระธรรมวรลังการก็ได้เป็นองค์สังคีติการกะ
ในคณะสงฆ์ไทย ไปร่วมปฏิบัติงานฉัฐฐสังคายนาศรีไตรปิฎก
พุทธสันนิบาต ซึ่งประชุมทำ ณ ปาสาณคูหา ประเทศพม่า เมื่อ
ปีพุทธศักราช ๒๔๕๗ ส่วนในการปกครองพระอารามนั้น นับ
ตั้งแต่พระธรรมวรลังการได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดโสมนัส
วิหาร เป็นต้นมา ก็ปรากฏว่าได้เอาใจใส่ดูแลซ่อมแซมบูรณะ

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๑๒๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๐

ปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุและเสนาสนสงฆ์ ซึ่งชำรุดทรุดโทรมมาก มาแต่ก่อน ให้กลับคืนเดิมมีสภาพมั่นคงถาวรและสะอาดเรียบร้อย แจ่มใสดีขึ้นโดยทั่วพระอาราม ได้จัดการซ่อมแซมบูรณะพระเจดีย์ใหญ่ ประดับด้วยกระเบื้องโมเสกสีทองทั้งองค์ สิ้นค่าใช้จ่ายประมาณ ๑ แสนบาท ซ่อมแซมพระอุโบสถและพระวิหาร สร้างรั้วเหล็กหน้าวัด และสร้างกุฏิสงฆ์เป็นตึกแบบใหม่ ๒ ชั้น เพิ่มขึ้น ๒ หลัง กับยังได้จัดให้วัดมีผลประโยชน์รายได้สำหรับบำรุงพระอารามเพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อนเป็นอันมาก จึงนับว่า พระธรรมวราลังการเป็นผู้มีปรีชาสามารถในการปกครองพระอารามหลวงได้เป็นอย่างดี สมพระราชประสงค์ อนึ่ง พระธรรมวราลังการได้จัดตั้งโรงเรียนธรรมศึกษาวนอาทิศย์ขึ้นในวัดโสมนัสวิหาร เพื่ออบรมสั่งสอนให้ผู้ศิกษามีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและความรู้ทางพระพุทธศาสนา ภาคภาษาอังกฤษด้วย นับว่าเป็นประโยชน์แก่การพระศาสนา และประชาชนเป็นอันมาก ได้ร่วมมือกับทางราชการกองทัพก ในการจัดตั้งฌาปนสถานของกองทัพกขึ้นในวัดโสมนัสวิหาร เป็นประโยชน์ยิ่งแก่ราชการกองทัพกและประชาชนทั่วไป

นอกจากนั้น พระธรรมวราลังการยังได้ไปดำเนินการพัฒนา วัดเกษตรชลธี อำเภอรอนนอต จังหวัดสงขลา อันเป็นชาติภูมิ ให้

เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๑๒๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๐

เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน กล่าวคือ ได้จัดการซ่อมแปลง
อุโบสถซึ่งชำรุดทรุดโทรมมากให้กลับมีสภาพมั่นคงถาวรและ
งดงามดียิ่งขึ้น ได้จัดหาทุนตั้งเป็นมูลนิธิเก็บดอกผลไว้สำหรับ
บำรุงอาราม ก็ได้จัดหาที่ดินให้วัดเพิ่มขึ้นเพื่อขยายโรงเรียน
ประชาบาลให้มีถึงขั้นประถมปลาย ทั้งนี้ นับว่าพระธรรม
วรลังการได้บำเพ็ญคุณประโยชน์แก่ชาติภูมิของตน ควรแก่การ
สรรเสริญ

สรรพกรณียกิจ ซึ่งพระธรรมวรลังการได้ปฏิบัติบำเพ็ญ
ดังกล่าวมา เป็นผลดียิ่งแก่การพระศาสนาประเทศชาติประชาชน
จึงนับว่า เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยอาตมहितและปรหิตจรรยา ปราภ
แล้ว และบัดนี้ พระธรรมวรลังการก็เจริญด้วยวรมหาอายุกาล
รัตตัญญูเถรกรณธรรม มั่นคงอยู่ในพรหมจรรย์เนกขัมมปฏิบัติทา
เป็นหลักอยู่ในขณะธรรมยุติการูปหนึ่ง สมควรยกย่องให้ดำรง
ในสมณฐานันดรสูงชัน

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดสถาปนา พระธรรมวรลังการ
ขึ้นเป็นรองสมเด็จพระราชาคณะ มีราชทินนามตามจารึกใน
หิรัณยบัฏว่า พระธรรมปัญญาจารย์ ปรีชัตติญาณโสภณ วิมลศีลา
จารวัตร พุทธปริยัติปสาทกร สุนทรธรรมวินยวาทิ ตรีปิฎก
วิภูสิต ยติกณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี สถิต ณ วัดโสมนัส

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๑๒๘ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๐

ราชวรวิหาร พระอารามหลวง มีฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมได้
๘ รูป คือ พระครูปลัดสุวัฒนปัญญาคุณ วิบุลคณาภรณ์ ธรรม-
วินยสุนทรสังฆานุนายก ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑
พระครูพุทธพจนประกาศ พระครูคู่สวด ๑ พระครูธรรมศาสน
โฆสิต พระครูคู่สวด ๑ พระครูสังฆกิจจาทร ๑ พระครูสมุห์ ๑
พระครูใบฎีกา ๑

ขอพระคุณ จงรับธุระพระพุทธรักษา เป็นภาระสั่งสอน
ช่วยระงับอธิกรณ์และอนุเคราะห์พระภิกษุสงฆ์ตามเถรโดย
สมควรแก่กำลังและอริยศซึ่งพระราชทานนี้ และจงเจริญอายุ
วรรณ สุข พล ปฏิภาณ คุณสารสิริสวัสดิ์ จิรัฎฐิติ วิรุพหิไพบุลย์
ในพระพุทธรักษา เทอญ ฯ

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๐
เป็นปีที่ ๒๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี